

ถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี 2563

ศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ตำบลนาขาม อำเภอเรณูนคร

หมู่ที่ 7 ตำบลนาขาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ประวัติความเป็นมา

นายณรงค์ศักดิ์ ศรีอำคา ประธานศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม บ้านหนองแต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาขาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เดิมทำการเกษตรเชิงเดี่ยว โดยการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว และประสบปัญหาเรื่อง ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากต้องเพิ่มผลผลิตโดยการใช้ปุ๋ย และสารเคมี ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตตกต่ำ ขายข้าวได้ราคาถูก ทำให้รายได้ไม่เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว เมื่อหมดฤดูกาลทำนาก็เข้ามาทำงานในเมืองขายแรงงานและทำให้สุขภาพเสื่อมโทรมจากการทำงานหนัก จึงมีความคิดอยากกลับมาบ้านเกิดอย่างถาวร

ปี 2559 ได้เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ข้าว โดยมีสำนักงานเกษตรอำเภอเรณูนคร และกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม เป็นผู้ให้คำแนะนำการเข้าร่วมโครงการ

ปี 2560 ได้จัดตั้งเป็นเป็นศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 ตำบลนาขาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นศูนย์เครือข่ายที่มีการทำงานเสริมหนุนและเชื่อมโยงกับ ศพก. หลัก เป็นสถานที่ที่มีความพร้อมในการเป็นจุดเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรด้านการลดต้นทุน การเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการทำเกษตรปลอดภัย มีเกษตรกรและผู้สนใจ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีนายณรงค์ศักดิ์ ศรีอำคา ประธานศูนย์ฯ เป็นวิทยากรหลักร่วมกับสมาชิก ในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการด้านการเกษตรชุมชน และเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ลูกออด

ผลผลิตภายในศูนย์ฯ ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ ลูกออดและกบ เห็ดฟาง ปลาหมอเทศ ไข่ ผักพวย และยางพารา โดยเป็นการเกษตรแบบผสมผสาน ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการเรียนรู้ ดังนี้

1. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทางไร่นาสวนผสม
2. การเพาะเลี้ยงลูกออด
3. การเพาะเห็ดฟางในโรงเรือน
4. การเลี้ยงปลาหมอเทศ

ฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเพาะเลี้ยงลูกออด
2. การเลี้ยงปลาหมอ
3. การเพาะเห็ดในโรงเรือน

แรงจูงใจในการทำเกษตรปลอดภัย

ปัจจุบันมีสมาชิกแปลงใหญ่ข้าว จำนวน 200 ราย และมีสมาชิกจำนวน 50 ราย ที่ปลูกข้าวอินทรีย์ เนื่องจากต้องการลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ป้องกันโรคแมลง และที่สำคัญการใช้สารเคมีป้องกันโรคแมลง ติดต่อกันเป็นเวลานานส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองโดยตรง และคำนึงถึงผู้บริโภคด้วย หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว อยากรายได้เสริม เมื่อมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานการเลี้ยงกบบ้านแดนสวรรค์ ตำบลอุ่มเหมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เกิดความสนใจอยากทดลองเลี้ยงบ้าง จึงมีการเลี้ยงกบและลูกออดเป็นรายได้เสริมด้วย และมีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองแต้ ซึ่งถ้าหากเลี้ยงกบและลูกออดจะใช้สารเคมีไม่ได้ จึงได้ผลิตข้าวปลอดภัยด้วยกระบวนการผลิตแบบอินทรีย์ และผลิตขยายและใช้สารชีวภัณฑ์ในนาข้าวเพื่อป้องกันและกำจัดโรคแมลง ทำให้ประหยัดต้นทุนการผลิต ได้ข้าวที่มีคุณภาพ

ผลผลิตเพิ่มขึ้น และต่อยอดเพิ่มมูลค่าโดยรวมผลผลิตของสมาชิก เพื่อแปรรูปข้าวเป็นข้าวสารบรรจุถุง และทำน้ำหมัก และปุ๋ยหมักใช้เองในแปลงนาข้าวด้วย

วิธีดำเนินการ

ข้าวอินทรีย์

การเตรียมพันธุ์ข้าว การคัดเลือกพันธุ์ข้าว

1. คัดเลือกพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่นา เช่น ข้าวหอมมะลิจะขึ้นได้ดีทุกพื้นที่ ขอแต่ให้มีน้ำขัง เนื่องจากการทำนาสิ่งสำคัญคือต้องมีน้ำ
2. การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว คัดเลือกแปลง ข้าวที่มีต้นข้าว รวงข้าว เมล็ดข้าวที่โตแข็งแรง เมล็ดข้าวแก่จัด เมล็ดข้าวมีความสมบูรณ์ ถอนออกเป็นรวงๆ ที่สมบูรณ์ที่สุด เก็บไว้ต่างหาก แล้วนำมาแยกเมล็ดข้าว และฟางข้าว ออกจากกัน จากนั้นนำเมล็ดมาผัด เพื่อคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ ที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำเมล็ดข้าวที่คัดเลือกแล้วตากแห้ง แล้วเก็บไว้ทำพันธุ์ในปีต่อไป

การเตรียมพื้นที่ทำนา

1. เตรียมคูคันนาให้มีความสูงประมาณ 50 - 70 เซนติเมตร ความหนา 60 -80 เซนติเมตร เพื่อกักเก็บน้ำ เพราะข้าวจะขาดน้ำไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำขังจะเกิด พวงวัชพืชในข้าว ทำให้ข้าวเจริญเติบโตช้าเสียเวลาในการกำจัดวัชพืช คันนาควรใส่ท่อระบายน้ำ เพราะถ้า ช่วงแรกในการปักดำไม่ควรให้ระดับน้ำสูงมากกว่า 10 เซนติเมตร เพราะต้นข้าวยังไม่แข็งแรงพอ ถ้ามีนา ในแปลงนามากจะทำให้ต้นข้าวเน่าได้ ควรมีท่อระบายน้ำออก

2. ปรับพื้นที่ในคันนาให้มีระดับเท่ากัน อย่าให้มีน้ำเอียงด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อจะได้ขังน้ำ อยู่ระดับเดียวกัน ถ้าหากพื้นที่นามีความลุ่ม มีระดับพื้นที่ในระดับเดียวกันก็ไม่มีความจำเป็นในการปรับพื้นที่

หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเสร็จ พื้นที่นายังมีฟางข้าวมีหญ้า นำปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ หวานทั่วไป โดยคิดเฉลี่ย 200 กิโลกรัม ต่อ 1 ไร่ แล้วฉีดย่นด้วยน้ำยาจุลินทรีย์ ให้ทั่วแล้วไถกลบฟางข้าว จุลินทรีย์ จะช่วยย่อยสลายฟางข้าว ให้น่าเปื่อย ทำให้ดินร่วนซุยเป็นอาหารของข้าวต่อไป สำหรับขั้น ตอนนี้ควรทำในช่วงเดือน ธันวาคม เพราะในช่วงนี้เป็นหน้าหนาว มีหมอกลงเหมาะในการขยายตัวของ เชื้อจุลินทรีย์

นำน้ำจุลินทรีย์มาหมักเมล็ดข้าว โดยให้น้ำจุลินทรีย์ ท่วมเมล็ดข้าว หากมีเมล็ดข้าวฟูน้ำ ให้เก็บออกให้หมด ควรแช่เมล็ดข้าวประมาณ 2 - 3 วัน แล้วนำขึ้นจากน้ำมาพักไว้สัก 1 วัน แล้วนำมา หวานในแปลงที่เตรียมไว้

การเตรียมพื้นที่สำหรับเพาะต้นข้าว

พอถึงฤดูการทำนา ถ้าหากปีไหนฝนดีคือฝนตกในช่วงเดือนมิถุนายน ควรเตรียมพื้นที่ สำหรับปักกล้าพันธุ์ข้าว คือเตรียมแปลงสำหรับเพาะพันธุ์ข้าว ซึ่งมีหลักพิจารณา ดังนี้

1. ที่ดินร่วนซุย
2. อยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น สระน้ำ หนองน้ำ ถ้าหากฝนที่ช่วง จะได้อาศัยน้ำจากแหล่งน้ำได้

วิธีเตรียมแปลงเพาะกล้าพันธุ์ข้าว

1. ที่มีน้ำขังพอที่จะหวานกล้า เราก็ไถและคราดินให้ร่วนซุย และระดับพื้นเสมอกัน ปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 2-3 ชั่วโมง แล้วนำเมล็ดข้าวที่เตรียมไว้มาหวาน อย่านำหน้าหรือห่างจนเกินไป
2. ประมาณ 10 - 15 วัน ต้นกล้าตั้งหน่อได้แข็ง นำน้ำจุลินทรีย์ ผสมน้ำพ่นต้นกล้า โดย ผสมน้ำจุลินทรีย์ 3 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วแปลงกล้า
3. ขังน้ำใส่ต้นกล้า อย่านำน้ำขาดจากแปลงกล้า
4. ก่อนจะถอนกล้า 5 วัน ให้นำน้ำจุลินทรีย์ พ่นอีกเพื่อจะได้ถอนง่าย เพราะรากจะฟู

การปักดำ

ในช่วงก่อนการปักดำขังน้ำไว้ในนา เพื่อจะทำให้ดินนิ่ม ดินไม่แข็ง ง่ายในการไถดำ

1. พอถึงเวลาดำนา ปล่อยน้ำที่ขังออก จากคันนา ให้เหลือไว้ประมาณ 10 – 15 เซนติเมตร อย่าให้น้ำมาก หรือน้อยจนเกินไป ถ้าน้ำมากจะทำให้ข้าวเปียก ถ้าน้ำน้อยหากฝนขาดช่วงจะทำให้ข้าวขาดน้ำ
2. ไถนาและคราดที่นาให้ดินร่วนซุย และนำต้นกล้ามาปักดำ ซึ่งกะความห่าง ระหว่างต้นให้ห่างประมาณ 40 เซนติเมตร เพื่อให้แตกกอได้ดีและใส่ต้นกล้า กอละประมาณ 2-3 ต้นกล้า
3. เมื่อปักดำประมาณ 15 วัน นำจุลินทรีย์ไปผสมน้ำพ่นต้นข้าวในนา เพื่อกระตุ้น เชื้อจุลินทรีย์ที่หวานตอนเตรียมที่ดิน และจะทำให้ต้นข้าวแข็งแรงเติบโต และทนต่อศัตรูข้าว
4. คอยหมั่นดูแลต้นข้าว และดูแลระดับน้ำอย่าให้ขาดในนาข้าวหมั่นรักษาไม่ให้วัชพืช ขึ้นในนาข้าว และพ่นจุลินทรีย์ในทุกๆ 20 วัน จนถึงข้าวตั้งท้องแล้วจึงงดการพ่นจุลินทรีย์ แต่ยังคงรักษา ระดับน้ำในคันนาอย่าให้ขาด
5. พอข้าวแก่พอสมควรก็ปล่อยน้ำออกจากคันนา และเตรียมเก็บเกี่ยว

การจัดการก่อนและหลังเก็บเกี่ยว

ก่อนการเก็บเกี่ยว ถ้ามีน้ำขังอยู่ในนาจะระบายน้ำออกให้แห้งพอดีในระยะเก็บเกี่ยว เพื่อความสะดวกในการเกี่ยว และรวงข้าวจะได้สุกแก่พร้อมกันวิธีเก็บเกี่ยว มีทั้งใช้แรงคนเกี่ยว และรถเกี่ยวนวด การใช้แรงงานคนเก็บเกี่ยว จะตากฟ่อนข้าวไว้ในนา 3 – 4 วัน แล้วเก็บฟ่อนรวมไว้ตามคันนา ซึ่งการรวมฟ่อนก่อนนวดจะเก็บไว้อาจนานถึง 30-40 วัน เนื่องจากการเก็บเกี่ยวด้วยแรงงานคนต้องใช้เวลานานหลายรอนกว่าจะเกี่ยวเสร็จทั้งหมดจึงจะทำการนวด การใช้รถนวดข้าวต้องเป่าทำความสะอาดเครื่องนวดก่อน ป้องกันการปนเปื้อนจากเมล็ดข้าวที่ค้างอยู่ในเครื่อง และแยกเมล็ดข้าวที่นวดก่อนออก 1 – 2 กระสอบ แล้วจึงเก็บเมล็ดข้าวเป็นข้าวอินทรีย์

การใช้รถเกี่ยวนวด จะเกี่ยวนวดข้าวอินทรีย์แยกออกประมาณ 3-4 กระสอบเพื่อล้างเครื่องไม่ให้เมล็ดข้าวอินทรีย์ปนเปื้อนจากเมล็ดข้าวที่ตกค้างอยู่ในเครื่อง จนแน่ใจว่าข้าวที่จะเก็บเป็นเมล็ดข้าวที่ผลิตโดยวิธีเกษตรอินทรีย์ จากนั้นนำเมล็ดข้าวไปตากให้แห้ง

ด้านการตลาด มีการแปรรูปข้าวเป็นข้าวสารซิลิซิลูญูญากาศในการเก็บรักษาผลผลิตไว้ได้นานขึ้น และจำหน่ายให้กับผู้ที่มีความสนใจได้แก่ โรงพยาบาลนครพนม โรงพยาบาลเรณูนคร และตลาดในอำเภอเรณูนคร

เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก.

การใช้เครื่องซิลิซิลูญูญากาศเพื่อเก็บรักษาผลผลิตไว้ได้นานขึ้น

ลูกอ๊อด (GAP)

การเพาะลูกอ๊อด

1. การเตรียมบ่อ เกษตรกรจะไถตะพินที่ที่จะทำบ่อกบ แล้วโรยปูนขาวตามความประมาณ ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ปรับสภาพดิน และตากดินไว้ ๒ สัปดาห์ จากนั้นจะปล่อยน้ำเข้าบ่อแล้วทำการไถแปรปรับหน้าดินทำคันบ่อสูงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร จึงระบายน้ำออกทิ้งให้แห้งโดยขนาดบ่อ ขึ้นอยู่กับเกษตรกรที่จะทำตามความเหมาะสมของพื้นที่และการสะดวกในการปฏิบัติงานของตนเอง เช่น กว้าง ๔ x ยาว ๑๐ เมตร , ขนาด กว้าง ๔ x ยาว ๒๐ เมตร , กว้าง ๓ x ยาว ๒๐ เมตร เป็นต้น โดยใช้ผ้ามุ้งสีฟ้า ประมาณ ๒๐ เซนติเมตร สูงจากพื้นประมาณ ๑ เมตรป้องกัน ศัตรู จำพวกงู หรือสัตว์อื่น เข้ามากินลูกอ๊อด

2. การผสมพันธุ์กบพ่อ- แม่พันธุ์ (พร้อมผสมพันธุ์ ตั้งแต่ ต้นเดือนมีนาคม - ปลายเดือนกรกฎาคม) สังเกตกบพ่อ- แม่พันธุ์ที่พร้อมผสม ดังนี้ ตัวผู้จะมีกล่องเสียงตรงบริเวณใต้คางสองข้าง จะส่งเสียงร้องเมื่อพร้อมผสมพันธุ์ กบตัวเมียเมื่อพร้อมผสมส่วนท้องอูมเป่ง ออการกระโดนไปมาเมื่อได้ยินเสียงร้องตัวผู้ จากนั้นเกษตรกรจะปล่อยน้ำเข้าบ่อผสมให้ได้ระดับสูงประมาณ ๑๐ - ๒๐ เซนติเมตร จับพ่อ-แม่พันธุ์กบที่พร้อมผสมพันธุ์เข้าบ่อผสมในอัตรา ๑ : ๑ โดย ขนาดบ่อ ๔ x ๑๐ เมตรใช้พ่อ-แม่ พันธุ์ จำนวน ประมาณ ๕๐ คู่ปล่อยเข้าบ่อผสมตอนเย็น

3. เช้าวันรุ่งขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ น. ทำการจับพ่อ- แม่ กบออก ระบายน้ำออกและระบายน้ำใหม่เข้าจนได้ระดับเต็มคันบ่อ น้ำจะเริ่มใสแสงแดดส่องถึงไข่จะทำให้อัตราการฟักดีขึ้น

4. หลังจากปล่อยน้ำเข้าบ่อ ไข่จะเริ่มฟักเป็นตัวประมาณ ๔-๖ ชั่วโมง ในสภาพอากาศมีแสงแดดดี แต่ถ้าสภาพอากาศ ไม่ดีเช่นไม่มีแสงแดด อากาศหนาว การฟักไข่จะช้าลง ประมาณ ๑๒- ๑๖ ชั่วโมงไข่จึงจะฟักเป็นตัว

5. เมื่อไข่ฟักออกเป็นตัว ครบ ๓ วันจึงเริ่มให้อาหาร โดยใช้อาหารปลาตุ๊กเล็กแช่น้ำแล้วบดให้ละเอียดปั่นเป็นก้อนขนาดประมาณไข่ไก่ให้เป็นอาหารสำหรับลูกอ๊อด โดยให้วันละ ๒ เวลา เช้า,เย็น ให้ในขณะมีแสงแดดอ่อน ถ้าให้ขนาดแดดจัดทำให้ลูกอ๊อดโดนความร้อนที่ผิวน้ำส่งผลให้ไม่แข็งแรง อ่อนแอติดเชื้อโรคได้ง่าย

6. เมื่อลูกอ๊อดอายุครบ ๕ - ๗ วัน ลูกอ๊อดจะมีขนาดโตขึ้นจนแน่นบ่อเกินไป จำเป็นต้องแยกลูกอ๊อดออกไปอนุบาลอีกบ่อให้ปริมาณที่เหมาะสมไม่แน่นจนเกินไป แต่ละบ่อควรมีลูกอ๊อดไม่เกิน ๘๐,๐๐๐ ตัว การให้อาหารควรแช่น้ำพอนุ่ม ให้สองเวลาเช้า,เย็น

7. เมื่อลูกอ๊อดอายุครบ ๑๐ วัน หากสังเกตดูลูกอ๊อดมีการเจริญเติบโตเข้าสามารถเสริมด้วยวิตามินชนิดผงโดยให้ผสมกับอาหาร จนครบอายุ ๑๘- ๒๑ วัน ก็สามารถจำหน่ายได้ไม่ควรเกิน ๒๑ วัน เพาะลูกอ๊อดจะออกหาไม่เป็นที่นิยมของตลาด

การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์

ควรแยกเลี้ยงระหว่างตัวผู้กับตัวเมีย เพื่อป้องกันการผสมพันธุ์กันก่อน อาหารพ่อแม่พันธุ์ให้อาหารปลาตุ๊กใหญ่ ให้วันละสองเวลา เช้า-เย็น ช่วงที่กบพร้อมผสมพันธุ์อาจเสริมด้วยฮอร์โมนเร่งไข่โดยผสมในอาหารให้กบพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อให้ได้ไข่จำนวนมากขึ้น

1. การดูแล พ่อ-แม่พันธุ์

- เมื่อสังเกตเห็นน้ำในบ่อมีสีเข้ม และมีกลิ่นเหม็น ให้ใช้น้ำหมัก EM ราดในบ่อในอัตราส่วน ๑๐ ซีซี ต่อน้ำเปล่า ๑๐ ลิตร

- ถ้ากรณีพ่อแม่พันธุ์เกิดบาดแผลให้ใช้เกลือแกงหรือเกลือสินสมุทร อัตรา ๑ กำมือ(๒๐๐ กรัม) ต่อน้ำ ๑๐ ลิตร สาดลงในบ่อ

2. ในกรณีต้องใช้ยาปฏิชีวนะผสมอาหารให้กินดังนี้

- กบพ่อ-แม่ พันธุ์เกิดโรคระบาดอย่างรุนแรง มีบาดแผล

- ลูกอ๊อดเกิดการลอยขึ้นเหนือน้ำว่ายนน้ำผิดปกติ ว่ายนไปวนมา หรือโรคทางขา ครร
ย้ายบ่อ

3. กรณีลูกอ๊อดนี้ค่น้ำ เนื่องจากปรับสภาพไม่ทันกับอุณหภูมิ แก้ไขโดยควรเตรียมน้ำใส่ถังไว้ก่อน ๔
ชั่วโมง เพื่อให้อุณหภูมิใกล้เคียงกัน

4. ก่อนการจำหน่ายลูกอ๊อดต้องมีการงดอาหารประมาณ ๑๒ ชั่วโมงเพื่อไม่ให้ลูกอ๊อดตายจากอาการ
ท้องอืด

การตลาด

1. กลุ่มได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการออกจําหน่ายผลผลิตอย่างต่อเนื่องในงานเทศกาลต่างๆ
ตามนโยบายภาครัฐ เช่นงานหนาวลมขมโขง งานเกษตรลุ่มแม่น้ำโขง ประเพณีต่างๆการเชื่อมโยงตลาดทั้ง
ภายในจังหวัดและต่างจังหวัด เปิดช่องทางการจำหน่ายสินค้าหลายๆช่องทางเช่นสินค้าออนไลน์สามารถการ
ขายผลผลิตได้มากขึ้น

2. เพิ่มช่องทางการตลาด โดยการลงในระบบออนไลน์ เช่น Facebook เพื่อขายกบและลูกอ๊อด
แช่แข็ง

3. มีพ่อค้ามารับซื้อด้วยตัวเอง และขายให้กับพ่อค้าตลาดในท้องถิ่น

เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก.

1. การใช้เทคโนโลยีด้านการวิเคราะห์น้ำ เพื่อลดปัญหาการเกิดโรค

2. สร้างระบบการจัดการพ่อแม่พันธุ์เพื่อลดปัญหาการตายในช่วงหน้าหนาวโดยใช้ไฟฟ้าเพื่อสร้างความ
อบอุ่น

3. การใช้เครื่องซิลสูญญากาศเพื่อรักษาผลผลิตให้สามารถจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์การถนอมอาหารและการแปรรูป โดยใช้ตู้แช่แข็ง ได้แก่ กบแช่แข็ง ลูกอ๊อดแช่แข็ง

ภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงาน

1. ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว จังหวัดสกลนคร ในการส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีและมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับผลผลิตคุณภาพและรายได้ และตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว
2. กรมพัฒนาที่ดิน ในการตรวจวิเคราะห์ดินและให้ความรู้การทำน้ำหมัก และปุ๋ยหมักชีวภาพ
3. กรมวิชาการเกษตร ในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์
4. กรมประมง ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกอ๊อด การปลักต้นให้เข้าสู่แปลงใหญ่ และการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน GAP
5. มหาวิทยาลัยนครพนม ในการพัฒนาความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ ระบบออนไลน์และการลดต้นทุนการผลิต
6. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ในการสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
7. การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการภาครัฐ เช่น อบจ. และอุตสาหกรรมจังหวัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำเกษตรปลอดภัย

1. ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตมากขึ้น
2. ได้สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์กลับคืนมา ดินร่วนซุย กบ กุ้ง ปลาชุกชุม มีสุขภาพชีวิตที่ดี มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค
3. มีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้นทั้งผู้ผลิตและบริโภค
4. สามารถขายได้ราคาดีกว่าการทำเกษตรใช้สารเคมี เนื่องจากในปัจจุบันมีโรคต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ส่วนใหญ่เกิดจากการบริโภคอาหารไม่ปลอดภัย จึงทำให้คนหันมารักษาสุขภาพกันมากขึ้น โดยการรับประทานอาหารที่สด สะอาด และปลอดภัยจากสารพิษ

กำหนดเป้าหมายไว้อย่างไร

1. การแปรรูปข้าวและลูกอ๊อดเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น หนังกบเขย่า และน้ำพริกลูกอ๊อด
2. เพิ่มช่องทางการตลาดด้านอื่นๆ
3. ยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามสโลแกน “กบร้อง กุ้งเรณู”
4. ยื่นขอเป็นสินค้า OTOP ลูกอ๊อด

ปัจจัยความสำเร็จ

1. เมื่อคนต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างคิดทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้แต่พอมีการรวมกลุ่มทำให้ได้ปรึกษาหารือกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา
2. การรวมกลุ่มสามารถกู้เงินขององค์การบริหารส่วนตำบลแบบปลอดดอกเบี้ย
3. มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อรักษาผลผลิตให้สามารถเก็บไว้ได้นานขึ้น และจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี
4. การหมั่นศึกษาหาความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาต่อยอดผลผลิตและผลิตภัณฑ์
5. หน่วยงานภาคีต่างๆ มีส่วนช่วยในการสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ
6. ได้ใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ GAP

ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

1. โรงสีรับซื้อข้าวอินทรีย์โดยให้ราคาเท่ากับข้าวทั่วไป และยังไม่มิตลาดรับซื้อ
2. ข้าวอินทรีย์มีปัญหาโรคแมลง และหอยเชอรี
3. ราคาอาหารสำเร็จรูปที่ใช้เลี้ยงลูกอ้อมมีราคาสูง เนื่องจากต้องซื้อผ่านจากพ่อค้าคนกลางหลายทอด
4. ปัญหาเรื่องโรคต่าง ๆ เช่นอาการน็อคน้ำ ชักกระตุก ท้องบวม

การขยายผลสู่พื้นที่ใกล้เคียง

มีการขยายผลสู่เครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ข้าวในพื้นที่อำเภอเรณูนคร และพื้นที่ใกล้เคียง และการเข้ามาศึกษาดูงานจากกลุ่มต่างๆ ทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการถอดบทเรียน

รายชื่อคณะผู้จัดทำ
การถอดบทเรียน “เกษตรปลอดภัย”

ผู้จัดทำ

1. นางสาวอรรรณ คงอภิรักษ์	ผอ.กลุ่มพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร
2. นายนฤตม สุริยตัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
3. นางวิจิตรา เขาวะเจริญ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวนันทินี ทองคงเหี้ย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
5. นางมนพิภา ชัยปรีชา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
6. นางสาวนิลธิตา ฟรอมชัยภูมิ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
7. นายจิตตพล บุษบรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร